

PLENO DO EXCMO. CONCELLO.- NUM. 9

SESION EXTRAORDINARIA DO 29 DE MAIO DE 2006

ASISTENTES

Excma. Sra. Alcaldesa
Alonso Vázquez, Xulio
Arias Moreira, José Carlos
Bermúdez Pérez, Silvia
Caballero Miguez, Gonzalo
Calviño Rodríguez, Xullo
Coello Bufill, Antonio
Comesaña Abalde, Carlos
Cotobad Tombo, Elías Carlos
Couto Pérez, José Manuel
Fernández Fernández, Amador
Figueroa Vila, José Manuel
Graña Barcia, María Luisa

Guerra Fernández, Javier Jorge
Iglesias Carrera, José Manuel
López-Chaves Castro, Ignacio Javier
Martíns Vilanova, Margarida Rosa
Méndez Piñeiro, María Xosé
Molares Pérez, Lucía Emilia
Polo Lima, María Soledad
Porteiro García, María Josefa
Ruiz Cenicerros, Mauricio
Sío Lourido, Belén
Soto Ferreiro, Manoel
Vieitez Alonso, Henrique

NON ASISTEN:

Barros Puente, Miguel
Toba Girón, Xabier

No salón de Plenos da Casa do Concello de Vigo, as trece horas e cincuenta e cinco minutos do día vintenove de maio do ano dous mil seis, coa Presidencia da Excma. Sra. Alcaldesa, Dª Mª Corina Porro Martínez, e asistencia dos concelleiros Sres. e Sras. Alonso Vázquez, Arias Moreira, Bermúdez Pérez, Caballero Míguez, Calviño Rodríguez, Coello Bufill, Comesaña Abalde, Cotobad Tombo, Couto Pérez, Fernández Fernández, Figueroa Vila, Graña Barcia, Guerra Fernández, Iglesias Carrera, López-Chaves Castro, Martíns Vilanova, Méndez Piñeiro, Molares Pérez, Polo Lima, Porteiro García, Ruiz Cenicerros, Sío Lourido, Soto Ferreiro e Vieitez Alonso, actuando como Secretario Xeral do Pleno que asina D. José Riesgo Boluda, constituíuse o Pleno da Excma. Corporación en sesión EXTRAORDINARIA conforme á convocatoria e segundo a orde do día remitida a tódolos Sres. concelleiros coa antelación legalmente requirida. Non asisten os Sres. Barros Puente e Toba Girón. Está tamén presente o Interventor Xeral, don Juan Ramón González Carnero.

O Presidente declara aberta a sesión en primeira convocatoria e procédese a trata-los asuntos da orde do día.

UNICO.(115) INFORME ANUAL DO VALEDOR DO CIADÁN, EN CUMPRIMENTO DO ARTIGO 29 DO REGULAMENTO DE ORGANIZACIÓN E FUNCIONAMENTO DO VALEDOR DO CIADÁN.

A PRESIDENCIA: Comezamos este Pleno extraordinario cun único punto da orde do día que é "Informe anual do Valedor do Cidadán en cumprimento do artigo 29 do Regulamento de Organización e Funcionamento do Valedor do Cidadán". Sexa benvido o Valedor, que dará conta do seu informe anual. Ten a palabra e moitas gracias, Sr. Valedor.

DON LUIS ESPADA, VALEDOR DO CIADÁN: O preceptivo informe anual correspondente ó ano 2005 dividiuse, ó igual que en anos anteriores, en dúas partes diferenciadas aínda que interrelacionadas entre si, as actuacións de oficio e as instancias de parte. Sobre as primeiras publicáronse dúas monografías, unha sobre a análise dos produtos que fomentan a sostibilidade no municipio de Vigo e outra sobre as rutas peonís publicada o ano pasado aínda que dada a coñecer a primeiros do presente. Sobre ambas, os compoñentes deste Pleno tiveron abondosa información para poder diagnosticar as peculiaridades relacionadas co obxecto do estudo das mesmas.

Tamén os grupos políticos deste Pleno recibiron un primeiro informe parcial sobre as actuacións relativas á contaminación acústica en ambientes exteriores en trece zonas da cidade, centrada en horarios nocturnos, 23,00, 2,30 e 4,30 horas en días de semana correspondentes a venres e sábados. As conclusións ás que se chegaron foron evidentes. Hai zonas onde, en boa lóxica, a contaminación acústica diminúe dende as 23,00 horas en adiante e outras nas que aumenta, con incrementos substanciais, imposible de extrapolarlos a outras cidades europeas. Esta é pois, unha característica que nos diferencia do resto de Europa. Un complexo problema polo tanto que ten que se abordar entre todos, pois todos estamos implicados.

Seguiremos analizando esta casuística noutras épocas do ano para dictaminar as súas diferenzas e tamén tentaremos analizar a problemática do denominado

“botellón” coma factor sociolóxico e a súa repercusión en determinadas zonas da cidade.

A ordenanza municipal que se está elaborando deberá formular estes temas na procura dunha sostibilidade que leve un equilibrio social, económico e medioambiental para toda a cidadanía viguesa, proceso que implica a máxima avenencia entre os deberes e os dereitos de todos.

Sobre as actividades relacionadas coa instancia de parte teñen vostedes unha monografía de 300 páxinas que plasman 581 actuacións levadas a cabo por esta Institución do Valedor do Cidadán. Detereime, pois é necesario facelo, nalgunhas das peculiaridades que este Informe anual leva consigo.

No ano 1809 en Suecia creouse a figura do Ombudsman. A verba “ombud” refírese a unha persoa que está habilitada para actuar por outra e xorde en Suecia hai case 200 anos constitucionalmente como mandatario daquel Parlamento na función de control do Executivo; isto é, unha figura portadora dos dereitos dos particulares fronte á actuación dos poderes públicos. Figura cuxo cometido consiste en defender ós individuos contra os abusos da administración, figura que se asentou en toda Europa adaptándose ás peculiaridades de cada país. Esta supervisión hoxe esténdese a toda a actividade da administración e de quen rexa ós seus axentes.

Deste xeito non se limitan só ós actos suxeitos á norma administrativa, senón que tamén abrangue a chamada “mala administración” (atrasos, falla de atención, inacción, negligencias). Máis que unha moda o xurista P. Grant o considera coma un signo dos tempos e e M. Retuerto, no seu “El Defensor del Pueblo, institución de garantía no xurisdiccional”, proclama que esta figura fai que a cidadanía sinta “moito máis próximos e vivos os elementos positivos da democracia”.

Por outra parte, a modo introdutorio convén indicar que, como vostedes probablemente coñezan, Augusto Monterroso publicou un libro que contén o menor número de páxinas de todos os editados ó longo da historia. Non existe ningún canon que indique o número de páxinas que debe conter un libro. O de Monterroso, encadernado e con todos os preceptos legais de impresión e difusión, contén unha páxina e unha soa frase. Escribíronse, posteriormente, abundantes monografías sobre o contido da idea plasmada por este autor que, literariamente era e é: “Cando espertou, o dinosauro aínda estaba alí”. A razón desta introdución, a modo de prólogo, serva para dar a coñecer que a figura do Valedor, Defensor, Ombudsman, en calquera das súas denominacións está asentada en moitos países de mundo e de forma especial

naturalmente en Europa e, dentro dela, na Unión Europea constituída por 25 países, co seu Parlamento, o euro como moeda en moitos deles e un longo etc., e no entanto esta institución ou figura non termina de consolidarse no Concello de Vigo. Por qué razón?

Así pois, con esta introdución, vexamos e analicemos os condicionantes relacionados con esta figura.

En primeiro lugar, non debe ser, supoñemos, debido ós compoñentes desta Institución do Valedor porque se se comparan as estatísticas, o número de actuacións globais foi de 581, distribuídas en 319 entrevistas, 79 consultas por correo electrónico e 163 expedientes totais, deles 110 correspondentes ó ano 2005, que representan todas elas un aumento do 44% nun só ano.

Sen querer facer comparacións no referente ó número de actuacións, en parámetros relativos, levadas a cabo por outras institucións semellantes, o número destas é moi inferior á que presenta o Valedor do Cidadán tendo en conta a amplitude demográfica correspondente. A citada comparación hai que tomala con certa cautela, pois os temas relacionados coa oficina do Valedor do Cidadán son sempre máis domésticos, isto é, próximos á cidadanía.

Por outra parte, a modo complementario e informativo, a oficina do Valedor do Cidadán estivo aberta sen interrupción todos os días do ano, excepto sábados e domingos, atendendo con dilixencia á cidadáns que solicitan a súa intervención (entrevistas, consultas telefónicas e vía correo electrónico e análises de expedientes). Así, a modo de exemplo, o mesmo día 30 de decembro pola tarde estaba dándose cumprimento a dúas entrevistas solicitadas.

Así pois, a cidadanía acude ó valedor representando normalmente a unha familia ou a unha comunidade de veciños que teñen un conflito determinado co Concello.

Existe, por parte da oficina do valedor, bo trato á cidadanía, interese no tema e ganas de que o conflito obxecto da queixa alcance a avinza desexada. Todo proceso de convivencia cidadá, ó igual que calquera outro proceso da vida, esixe o que en termos científicos se denomina etapa determinante da velocidade de reacción, isto é, que o pescozo da botella deste proceso sexa temporalmente mínimo.

A modo de símil, antes da apertura da ponte de Rande e a súa conexión con Pontevedra o tempo para ir a esa cidade dende Vigo estaba condicionada polo funil de Redondela. De pouco servía realizar con rapidez o traxecto Vigo-Redondela se a etapa determinante era o tempo que se requiría para

atravesar o funil. De pouco serve, polo tanto, que na oficina do Valedor do Cidadán se analicen múltiples actuacións globais, dedicando a este mester milleiros de horas, se a resposta a toda esta dedicación non é a axeitada por parte do Concello.

Neste comportamento hai un gasto de enerxía, tempo e dedicación que se traduce nun baixo rendemento operativo en aras á consecución dunha resolución que non viole os dereitos da cidadanía na súa relación coa Administración local.

Non é de recibo, e así se fai constar dende esta tribuna, que por parte dalgunha concellería se nos diga que non se pode facer máis. Pódese facer todo, absolutamente todo, para a consecución dunha mellor convivencia cívica cando os dereitos dos seus habitantes están violados, pois esta oficina do valedor de forma periódica e constante, mes a mes, vai informando a todas e cada unha das concellerías, así como ós cidadáns implicados, da situación dos expedientes que están sen resolver. Repito de forma constante, insistentemente como recordatorio.

Véxase senón distintos exemplos: as Concellerías de Xestión Municipal, Participación Cidadá e Servizos Xerais son para este Valedor un modelo a seguir; contestan inmediatamente, preocúpase polos temas e colaboran na procura da resolución do conflito. Dentro deste apartado é necesario sinalar a boa colaboración que en todo momento ten o concelleiro, Javier Guerra, con esta oficina do Valedor do Cidadán, polo seu interese na resolución das reclamacións ou queixas relacionadas coa súa concellería. Se esta actividade fose imitada polas outras concellerías a cidadanía agradeceríallo e o informe anual que se presenta sería moi distinto ó que teñen vostedes hoxe na súas mans.

No lado oposto están as Concellerías de Urbanismo e Medio Ambiente e Mobilidade e Seguridade. É, polo tanto, un problema de actitude que diferencia unhas concellería doutras. E aquí quero facer e formular unhas reflexións sobre uns conflitos recorrentes coa Concellería de Mobilidade e Seguridade.

Ninguén dubida do bo facer e da eficacia e boas maneiras de actuación da Policía Local en temas tan vidrosos e sempre peculiares e diferenciadores como son os relacionados coas multas á cidadanía. Non poño en dúbida que estas actuacións se fan dentro dos límites que as leis e as normativas establecen. Porén resulta, dende o punto de vista estatístico, non entendible que practicamente ningunha das alegacións presentadas por esta oficina do Valedor do Cidadán nestes anos fose tida en conta.

A resposta da Concellería de Mobilidade e Seguridade a modo de resolución practicada en todas elas está estandarizada: "as alegacións non cambian o sentido das leis". Dende esta tribuna e ante este Pleno, dicimos que é rotundamente incorrecto (utilizo a verba incorrecto e non falso por respecto a vostedes).

Todo cidadán denunciado dispón da facultade de achegar e propoñer cantos medios de proba considere necesarios para substanciar a súa versión dos feitos. A administración está obrigada a facilitarllos e a aceptalos e, se todo isto non é así, debe fundamentar a súa decisión de xeito razoado. Daí que se poida incorrer en desviación de poder polo exercizo de potestades administrativas con fins distintos ós fixados no ordenamento xurídico. A actividade administrativa está orientada á promoción do interese público e suxeita a ineludibles imperativos de moralidade.

Os modelos de resolución remitidos a este Valedor do Cidadán ou resposta ás formulacións dos cidadáns son estereotipados e ferreamente uniformes; en certo número de casos non se presta atención ás alegacións presentadas. Existen casos flagrantes nos que se dan conductas motivadas por verdadeiro estado de necesidade nos que non se dá un obrar antixurídico xa que se está a actuar en verdadeira situación de preeminencia xurídica; o cidadán ten dereito a obrar deste xeito determinado e tal dereito tense que respectar. Noutros supostos achégase a alegación de testemuñas alleas que non se teñen en consideración.

Ó rexeitar as testemuñas estase a rexeitar un medio de proba, o que pode supoñer unha desviación de poder.

A Sentenza do 14 de xuño de 1989 do Tribunal Supremo establece que as contravencións administrativas non poden ser aplicadas dun xeito mecánico, segundo a sinxela enunciación literal.

A Sentenza do 26 de febreiro de 1990 ten igualmente establecido a observancia do principio de proporcionalidade e non menos importante é o disposto na Sentenza do 7 de marzo de 1996, conforme a que a discrecionalidade que se outorga á administración na imposición de sancións, dentro dos límites legalmente previstos, débese desenvolver ponderando en todo caso as circunstancias concorrentes, co obxecto de acadar a necesaria e debida proporción entre os feitos imputados e a responsabilidade esixida, a sanción a impoñer para que a mesma garde a debida proporcionalidade co feito que a motiva.

Neste informe poden vostedes ver os expedientes números 30 e 43 do ano 2003; 41, 55 e 91 do ano 2004; e 10, 16, 17, 22, 27, 30, 31, 32, 36, 59, 75

e 82 do ano 2005 onde, na nosa opinión, as alegacións deberían terse en conta por non violar o espírito das leis.

Nalgúns destes expedientes, como poden vostedes constatar, requiríronse ata un total de dezaseis peticións, obtendo despois de vinte meses de espera unhas liñas estereotipadas como resposta. Se esta actividade se estendese de forma global terían que pechar os centos de oficinas de Defensores del Pueblo que actúan ó longo de toda Europa. A misión dos defensores non é impartir xustiza, actividade que lles corresponde ós xuíces, senón ser árbitros; isto é, impartir equidade como unha busca do equilibrio entre dereitos e deberes a través dos necesarios diálogos e avenencias. Cómo se pode acadar unha avenencia ante unha resolución estereotipada, de contido dunha soa liña e que non admite alegacións? Esta forma de actuación é vexatoria para a cidadanía que merece outro trato.

Solicitamos, polo tanto, que se analicen con rigor as alegacións e que se resolvan positivamente aquelas (poucas, moitas ou ningunha) que a concellería crea que deben considerarse, pero razoando as súas resolucións. A cidadanía viguesa agradecerallo e ademais é de xustiza.

Na área de Urbanismo e Medio Ambiente, seguen abertos no ano 2005 expedientes de anos anteriores; así, cinco corresponden ó ano 2002, cinco corresponden ó ano 2003 e dezanove ó ano 2004, así como trinta e un do propio ano 2005, con respostas parciais durante os primeiros meses do ano 2006, correspondendo dous ó ano 2002, un ó 2003, dous ó 2004 e catorce ó 2005, quedando aínda abertos en 2006 cinco do 2002, catro do 2003, oito do 2005 e 31 do 2005, dun total neste último ano de corenta expedientes presentados. É verdade que algún se resolveu parcialmente a primeiros do mes de xaneiro. Isto implica unha desviación do modelo europeo de excelencia en canto á eficacia e á axilidade en orde a dar repostas axeitadas ás demandas do contorno.

Na propia Lei de medidas para a modernización dos gobernos locais (6/12/2003) declara a inaprazable adopción de medidas que tendan á súa racionalización e modernización, premisas istas que se atopan no ámbito dos dereitos dos cidadáns; sen esquecer as repulsas que o Tribunal Superior de Xustiza de Galicia ten feito ó Concello pola súa pasividade neste ámbito.

Neste informe poden vostedes ver os expedientes números 1, 5, 23, 24, 42, 46, 48, 50, 53, 62, 65, 73, 80, 83, 87, 89, 96, 101 e 106 do ano 2005. Un deles lémbra-nos a obra de Samuel Becket "Esperando a Godot". Neste caso a contestación ós requirimentos desta oficina do Valedor é, dende hai seis meses, mes tras mes, sempre a mesma: "Pendente do informe do técnico

municipal para dictaminar sobre os danos sufridos nun local". Así pois, xa que este non acude, sería, simulando ó citado literato, "esperando ó técnico municipal, desesperadamente".

Quixera poñer un exemplo a modo comparativo. Formo parte dunha institución pública, a Universidade de Vigo, cuxo centro neurálxico está situado nesta cidade. Por unha serie de circunstancias presido dende hai anos un Tribunal de Garantías que ven ser o valedor desta comunidade universitaria. É dicir, coincidiu en tempo e lugar a mesma persoa na súa relación co Concello e coa Universidade, feito que me permite comparar con certo grao de coñecemento. Pois ben, aínda tratándose de dúas institucións públicas que levan o nome de Vigo, a diferenza de actuación fronte a temas similares (defensa do colectivo universitario ou da cidadanía, segundo o caso) é, non galáctica, senón intergaláctica. Estou falando única e exclusivamente no comportamento da ambas as institucións fronte ás queixas ou reclamacións.

Na Universidade de Vigo é impensable que alguén, profesor, alumno ou membro do persoal de administración e servizos, non conteste ós requirimentos que se lle soliciten. Tan impensable é que dende que hai anos comezou a funcionar esa institución do Tribunal de Garantías, ninguén, practicamente ninguén, deixou de colaborar con esa institución achegando naturalmente en ocasións diferentes ópticas ó tema obxecto da queixa presentada, co obxectivo de resolver un conflito. Houbo xa varios centos de casos e só dúas excepcións que foron postas en coñecemento dos órganos correspondentes.

Por outra parte e a modo aclaratorio indico que os regulamentos de funcionamento son moi semellantes entre si, ó igual que os existentes noutras universidades, concellos ou países.

Así pois, non é problema de regulamentos nin das institucións, pois ambas son públicas; nin de localidade, tamén ambas están situadas en Vigo, senón de actitudes. Posiblemente non sexa de todo correcto sintetizar os motivos destes diferentes comportamentos. Se tiveramos que simplificar, cos erros que leva consigo toda simplificación, diríamos que é un problema de balance de ideais e de intereses. Na institución universitaria predominan máis os primeiros, os ideais, que os segundos e na Administración local posiblemente é ó revés.

Resúltame totalmente imposible, se len vostedes o informe, afondar nalgúns expedientes. Non podo. É unha barreira que me impide chegar ó fin e nalgúns casos nin sequera empezar.

O Valedor do Cidadán foi elixido polo Pleno municipal e por iso se dirixe a esta Cámara onde se atopan uns concelleiros que gobernan e outros que exercen democraticamente a oposición, todos xuntos buscando o ben común da cidadanía. A razón deste aserto estriba en que en todas as memorias presentadas ante este Pleno, referidas ás actuacións a instancia de parte do ano 2003, 2004 e a actual do 2005, non houbo ninguén que pedise algunha aclaración sobre os múltiples casos dos expedientes que se detallan nos informes anuais.

En cada monografía que representa milleiros de horas de dedicación, plásmase pormenorizadamente e con toda imparcialidade o desenvolvemento metodolóxico e cronolóxico dos casos obxecto de estudos, a modo dun notario que relata con fidelidade toda a documentación achegada polas partes en litixio.

Teñen vostedes hoxe, igual que en anos anteriores, un relato secuencial dos expedientes concluídos e dos non concluídos. Teñen todos vostedes unha documentación valiosa, tanto dos expedientes ou consultas, como das entrevistas, estensas, en xeral todas elas.

A cidadanía que acude ás entrevistas son persoas normais, mortais, que falan de temas concretos, cotiáns e fano con sinxeleza. Non son formulacións filosóficas senón reais. Buscan unha solución ós seus problemas e identifícome plenamente con aqueles que cheos de razón e rabia acuden á miña persoa para solicitar a miña intervención. Creo na comunicación coa cidadanía, por iso é imprescindible entender á persoa e saber qué lle ocorre, pois neste mundo a verdade só se conquista coa verdade.

Todos, absolutamente todos, temos unha obriga ineludible coa cidadanía na busca do ben común e que confía no bo facer desta Corporación municipal. Non lles defraudemos. Por iso, quedo á disposición de calquera dos presentes para aclarar se fose mester calquera tipo de dúbida se a tivesen. Os casos tratados neste informe seranlles de gran utilidade para coñecer tanto a parte alta do iceberg, como a inferior, a que está debaixo da liña de flotación e que non se ve pero está.

Se vostedes len este informe poderán observar que se introduciu un anexo que se refire a expedientes correspondentes ó ano 2005, cuxa variada documentación foi incorporada ata uns días antes de proceder á maquetación e impresión do texto a finais de febreiro, polo que nalgúns casos se concluíron expedientes iniciados e non resoltos o 31 de decembro do pasado ano. Mitígase desta forma parcialmente o que en termos xerais é considerado

por este Valedor como unha mala colaboración global por parte do equipo de goberno. A solución é fácil: que todas as concellerías se comporten como as tres citadas exemplo a seguir.

A modo de epílogo e antes de concluír, retorno ó pensamento de Monterroso, tan estudado despois da publicación do libro-folla. Non se sinala individualmente a ninguén, si en cambio ó sistema organizativo, chámese goberno ou administración local. Naturalmente o caso que nos ocupa sitúase sempre dentro do ámbito das relacións Valedor do Cidadán-Concello.

Cando se espertou, o dinosauro aínda estaba alí.

Moitas gracia pola súa atención.

A PRESIDENCIA: Gracias, Sr. Espada. Antes de dar por rematado este Pleno permítanme agradecer ó Valedor do Cidadán o seu traballo.

Sr. Espada, comprométome a mellorar a estatística. Creo firmemente no valor da súa tarefa e na posta ó dispor dos vigueses de canles de participación e acceso á información, entendido coma un deber e sobre todo coma un dereito cidadán. Moitas gracias.

E sen ter máis asuntos para tratar, o Sr. Presidente deu por rematada a sesión, ás catorce horas e vinte minutos, da que se redacta a presente acta; como secretario dou fé do seu contido e incorpórase ó libro de actas do Pleno autorizada coa miña sinatura e maila do Excma. Sra. Alcaldesa-Presidenta, conforme ó previsto no artigo 110.2 do RD 2568/1986.

kv.

A ALCALDESA,

O SECRETARIO XERAL DO PLENO,

Mª Corina Porro Martínez

José Riesgo Boluda.